

17

İŞ ORTAKLIĞI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ

أَنَا ثَالِثُ الشَّرِيكَيْنِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَإِذَا خَانَ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنَهُمَا

Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'den Allah'ın şöyle buyurduğunu nakletti: **“Biri diğerine hıyanet etmedikçe iki ortağın üçüncüsü benim. Eğer ona hıyanet ederse, ben onların aralarından çekilirim”**¹¹⁴.

114 Ebû Dâvud, Büyü, 26.

AÇIKLAMA

Özel bir akid olan şirket, “iki veya daha fazla kişinin mal, menfaat, emek ve kârı paylaşımları ve ortaya çıkabilecek zarara da katlanmaları şartıyla kurdukları ortaklık” şeklinde tarif edilir. Müctehid imamlar, şirketin câiz ve meşrû oluşunda ittifak halindedirler. Hukukî işlemleri içeren ortaklıkta, meşruiyet, dürüstlük, şaibeden uzak olmak, karşılıklı rıza ve hakkaniyet ölçüleri, ticaret ahlâkının temel dinamiklerini teşkil eder.

Yüce Allah, Dâvud Peygamber’in bir dava münasebetiyle söylediği sözü kıssa ederken şöyle buyurur: “Doğrusu ortakçılardan çoğu, birbirlerinin haklarına tecavüz ederler. Yalnız iman edip iyi işler yapanlar müstesna. Bunlar da ne kadar az!”¹¹⁵.

Asr-ı saadet’te bizzat Rasûl-i Ekrem’in ekin ve meyve (müzâraa ve müsâkât) ortaklığı yaptığı sâbittir: Rasûlullah (s.a), Hayberi fethe-dince Yahûdileri oradan çıkarmak istemişti. Bunun üzerine onlar, Rasûlullah’tan (s.a), emek ve işi üstlenip (ekin) ve meyvenin yarısı kendilerine ait olmak şartıyla orada bırakmasını istediler. Rasûlullah (s.a) da onlara, “Bu şartlarla dilediğimiz müddetçe sizi burada bırakıyoruz” buyurdu. Hz. Ömer, Teymâ ve Eriha’ya sürünceye kadar Yahûdiler Hayber’de kaldılar¹¹⁶.

Gerek âyet-i kerîme, gerek bahse konu olan hadîs-i kudsi ve Rasûl-i Ekrem’in şirketin meşruiyetini gösteren uygulaması, ortakların dinî hüküm ve ahlâkî-insanî prensiplere riayet etmeleri halinde Allah’ın rızasını ve yardımını hak edeceklerini, aksi durumda bundan mahrum kalarak maddî-manevî bir ziyan içinde olacaklarını haber vermektedir.

115 Sâd 38/24

116 Buhârî, Hars, 17; Müslim, Müsâkât, 6; Ahmed b. Hanbel, II, 149.

Bilinmelidir ki, “tekkeyi bekleyen çorbayı içer”, hıyanet düşüncesinde olan ortak ise hem kendini hem de şirketini felakete sürükler.

Ortak olan hissedârlara ihanet etmeyecek, onların teslim ettiği nakitlerle zenginleşerek mağrur ve mütekebbir olmayacak, kaliteli mal üreterek yabancı şirketlerle rekabet edebilecek, ekonomi alanında helâl-haram sınırlarına riayet ederek milletimize ve bütün beşeriyete örnek oluşturabilecek yüz akı şirketlere ve kuruluşlara bugün çok daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda ecdadımızın, Selçuklular döneminde Anadolu’da sosyal, ekonomik ve ahlâkî açıdan başarılı hizmet ve faaliyetlerde bulunmuş *Ahilik teşkilatı* gibi tarihsel tecrübesi de vardır.